

Komunistická cenzura poštovních zásilek po roce 1948 v Československu (2)

Období 1950 - 1958

Dne 18. 1. 1950 vyšel **výnos Ministerstva vnitra, který upravoval provádění prověrky korespondence v Československu pro KV StB. Byl vypracován po poradě tří institucí - Ministerstva vnitra, Ministerstva národní obrany a Generálního ředitelství pošt.**

Podle tohoto výnosu se legalizovala **tajná listovní cenzura v celém Československu. Stanovilo se, že cenzuru bude provádět výlučně cenzurní oddělení velitelství StB v součinnosti s Ústředním ředitelstvím čs. pošt v Praze., na krajské úrovni to byla cenzurní oddělení místně příslušného KV StB ve spolupráci s krajským poštovním inspektorátem (bod 1). Bod 2 stanovil, že cenzura a obstavování korespondence bude provádět pouze příslušné cenzurní oddělení StB.** Výnos byl velmi přísný. Ústřední ředitelství pošt mělo povinnost vydat vlastní výnos, který směřoval na poštovní zaměstnance. Měli dodržovat listovní tajemství (sic!) a měli trestní zodpovědnost při jeho porušování. Ve vlastním výnosu se stanovila i oznamovací povinnost při narušení této povinnosti.

Rok 1956 přinesl tajný rozkaz ministra vnitra č. 86/1956 obsahující rozsáhlé kompetence II. zvláštnímu odboru Ministerstva vnitra a 2. zvláštnímu oddělení krajských správ Ministerstva vnitra pro vykonávání prověrky korespondence. Kontrola korespondence byla zaměřena na zjišťování veřejného mínění obyvatel k aktuálním otázkám. Zároveň rozkaz vyjmul ze sledování korespondenci prezidenta republiky, vlády, členů orgánů a aparátu ÚV KSČ, poslanců Národního shromáždění a krajských, okresních a městských orgánů KSČ. Toto nařízení se týkalo korespondence odeslané i přijaté.

Velmi zajímavé je, že příslušníci, kteří byli určeni k prověřování korespondence, byli přísně utajeni jak před veřejností, tak i před ostatními složkami Ministerstva vnitra. Na poštách pracovali jako **zaměstnanci pošty nebo devizové kontroly Ministerstva financí.** Hlavním úkolem těchto zvláštních pracovníků byla kontrola korespondence podle platných nařízení, ale i podle vlastního uvážení a podle vývoje politické situace.

Dopisy, celiny a pohlednice se kontrolovaly ve vnitřním i zahraničním styku. Telegramy, balíky, tiskoviny (balíky jen mimořádně) jen z/do zahraničí.

Příslušní pracovníci měli právo zadržet všechny zásilky, které obsahovaly statně bezpečnostní, kriminální a politické informace. Takové doklady se předávaly vyšším složkám. **Zadržení zásilek mohlo být jen na 24 hodin (u vybraných dokladů se pořizovaly fotokopie). Lhůta se mohla prodloužit, ale jen po schválení vyššími složkami. Vytřídění se týkalo i dalších zásilek, které obsahovaly štvavé a pomlouvačné materiály, protistátní letáky, materiály s válečnou a pornografickou povahou a tzv. "krváky" (později nazývané "kovbojky"). I přes tento výnos a přísné postihy, veřejnost tušila, co se děje.**

S výjimkou devizových případů (nalezené bankovky) nebyl cenzurní úkon vyznačován na

zásilkách. Zásilky se opatrně otevíraly tak, aby nedošlo k poškození a znakům svědčícím o provedené prověrce (cenzuře). K otevírání a zavírání listovních zásilek sloužily speciální přístroje a metody.

Valuty nalezené v zásilkách se předávaly k vyřízení devizové kontrole Ministerstva financí. Adresáti byli přípisem nuceni valuty směňovat na přepážkách SBČs za oficiální kurzy.

Ilustrační celistvost s cenzurním razítkem u zásilky do ciziny.

Zásilka vyplacena výplatním otiskem uživatele Elektro Praga n.p. v Jabloneckých Pasekách dne 30. 3. 1951 Prověřeno jabloneckou cenzurní expozitúrou.

Celistvost doplňují příchozí razítka mnichovské pošty a příjemce zásilky.

